

Priročnik za strokovne delavce v vzgoji,
izobraževanju in socialnem varstvu

MI SMO STRPNO KUL – OTROKOVE PRAVICE IZ TEORIJE V PRAKSO

Priročnik za strokovne delavce v vzgoji,
izobraževanju in socialnem varstvu

MI SMO STRPNO KUL - OTROKOVE PRAVICE IZ TEORIJE V PRAKSO

Izdalo: Društvo Eksena
Urednica: dr. Pascale Emily Pečnik

Avtorice:
dr. Pascale Emily Pečnik
Katja Kržan
Urška Oblak
Nevenka Sreš
Nives Oprešnik
Ajda Bezenšek Špetič
Tina Jelen

Avtorske pravice: avtorice in izdajatelj

Leto izida: 2022

Kraj izida: Šentjur

Spletna lokacija publikacije:

Oblikovanje in grafična priprava: Xena, d. o. o., MediaVibre, studio ustvarjalnih idej

Strokovna publikacija je brezplačna.

Pripravilo jo je Društvo Eksena s partnerji v okviru projekta »Mi smo strpno kul«, ki je podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

Projekt je podprt s sredstvi Programa ACF v Sloveniji 2014–2021.

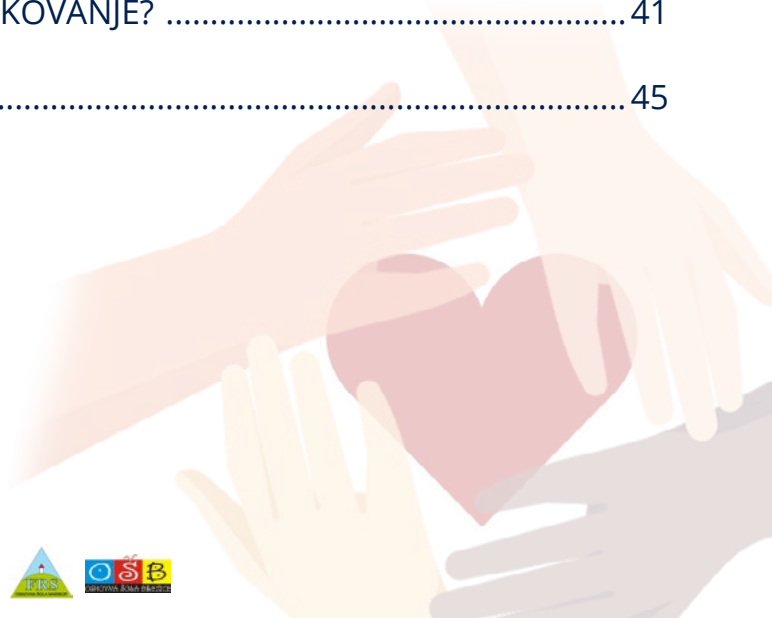
Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 130203139

ISBN 978-961-96062-0-9 (PDF)

KAZALO

O DRUŠTVU EKSENA.....	4
UVODNIK	5
AVTORJI.....	7
PRVI TEMATSKI SKLOP: OTROKOVE PRAVICE	10
PRVA DELAVNICA: SPOZNAJMO OTROKOVE PRAVICE	10
DRUGA DELAVNICA: OTROKOVE PRAVICE – ŽELJA ALI POTREBA?	14
DRUGI TEMATSKI SKLOP: STRPNOST	19
TRETJA DELAVNICA: KAJ JE TO STRPNOST ?.....	19
ČETRTE DELAVNICA: STRPNOST IN ETNIČNE SKUPINE	2
TRETJI TEMATSKI SKLOP: PRAVICA IN ODGOVORNOST DO SVOBODE GOVORA.....	29
PETA DELAVNICA: INFORMACIJE, MNENJE, DEJSTVO?.....	29
ŠESTA DELAVNICA: OBREKOVANJE	32
SEDMA DELAVNICA:	41
OTROKOVE PRAVICE, MNENJE, DEJSTVO, OBREKOVANJE?	41
VIRI IN LITERATURA	45

O DRUŠTVU EKSENA

Društvo za strpne odnose Eksena je nepridobitna, nevladna, človekoljubna, dobrodelna in humanitarna organizacija civilne družbe, ki se zavzema za uresničevanje človekovih in otrokovih pravic ter trajnostni razvoj in pomaga ljudem v stiski.

Namen društva je skladno z načeli človekovih in otrokovih pravic ter trajnostnega razvoja prispevati k večji kakovosti življenja posameznika v vseh vidikih njegovega bivanja in k njegovi večji družbeni odgovornosti ter prispevati k napredku in trajnostnemu razvoju družbe, ki temelji na strpnosti, medsebojnem spoštovanju, demokratičnosti, osebni svobodi, enakih možnostih, pravičnosti, enakopravnosti, solidarnosti in sožitju.

Temeljna podlaga za uresničevanje namena in delovanja društva so Ustava Republike Slovenije in mednarodni dokumenti s področja človekovih pravic in trajnostnega razvoja, še posebej Splošna deklaracija človekovih pravic, Deklaracija o otrokovih pravicah, Unescova Deklaracija o načelih strpnosti, Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in Agenda 2030 za trajnostni razvoj. Obenem društvo sledi nacionalnim usmeritvam in strategijam na področju socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja ter trajnostnega razvoja.

V društvu v ta namen izvajamo projekte in aktivnosti, ki so podprti tudi na državni in mednarodni ravni.

UVODNIK

V vedno bolj multikulturni družbi, ki se sooča s številnimi izzivi, je izredno pomembno, da na različne načine naslavljamo problem socialne diskriminacije med otroci in mladostniki.

Socialna diskriminacija je na globalni ravni trdovraten problem, ki ima značilnosti začaranega kroga, iz katerega je težko izstopiti. Gre za temo, ki je ena najpomembnejših tem v kontekstu vzgoje in izobraževanja. Funkcija izobraževalnega sistema naj bi namreč bila, da otroke pripravlja na **odgovorno življenje v svobodni družbi**, kar pa je nemogoče, dokler družba ni osvobojena predsodkov, stigem in diskriminatornih oblik odnosov ter vedênj.

Socialna diskriminacija je danes tudi pogosto povod tako za verbalno kot fizično nasilje in njeno preprečevanje je eden najpomembnejših mehanizmov za zmanjševanje nasilja na šolah.

Uspeh preprečevanja in odpravljanja diskriminacije je v veliki meri odvisen od medsebojnega sodelovanja vzgojno-izobraževalnih institucij, staršev, kot tudi nevladnih organizacij. Kadar govorimo o diskriminaciji med otroki, je namreč odgovornost zanjo le-te na ravni celotne družbe in naravnosti okolja v katerem otrok odrašča. Pri tem je pomembno, da si prizadevamo tudi za **participacijo otrok** in **možnost izražanja njihovega lastnega mnenja** na konstruktiven način.

V Društvu za strpne odnose Eksena se zavedamo, da preprečevanje in preventivno delovanje na področju socialne diskriminacije pripomore k občutku povezanosti in pripadnosti v skupnosti, dobremu socialnemu omrežju, kulturni identiteti, skupnostni normi proti nasilju, socialni pravičnosti in strpnosti.

S projektom Mi smo strpno kul skupaj s partnerji, OŠ Brežice in OŠ Franca Rozmana – Staneta Maribor, naslavljamo problem nestrpnosti in socialne diskriminacije na podlagi etnične in kulturne raznolikosti, ter s tem povezanega sovražnega govora, obrekovanja in medsebojnega izključevanja med učenci v prvi triadi osnovne šole.

Strokovni priročnik Mi smo strpno kul - otrokove pravice iz teorije v prakso, ki je pred vami, je torej namenjen preprečevanju socialne diskriminacije in aktivnemu uresničevanju otrokovih pravic. V priročniku so predstavljene različne inovativne delavnice z interaktivnimi vsebinami, ki jih lahko samostojno izvajate bodisi v okviru učnega načrta, v prvi in drugi triadi osnovne šole, kot tudi v okviru izbirnih vsebin ali drugih organizacij.

Želimo si, da pričujoč priročnik doseže čim več otrok in mladostnikov ter s tem pripomore spoštljivejšim in strpnejšim odnosom v naši družbi.

*dr. Pascale Emily Pečnik
predsednica društva Eksena*

Pred vami je priročnik, s katerim želimo nadgraditi vzgojo in izobraževanje učencev v osnovni šoli na temo človekovih pravic in strpnosti. Namenjen je učiteljem od 1. do 5. razreda, nekatere delavnice pa so primerne tudi za starejše učence. Pri priročniku so sodelovale izkušene avtorice s področja vzgoje in izobraževanja ter varovanja človekovih oziroma otrokovih pravic in zagovarjanja strpnosti. Združile so svoje znanje in ga zaokroženo zapisale v obliki priročnika, ki je učitelju v pomoč pri njegovem delu, predvsem za popestritev, nadgradnjo in dopolnitev pouka. Priročnik na razumljiv, nazoren in enostaven način predstavlja možnosti preventivnega delovanja z otroki in mladostniki ter je zelo dobro podprt s praktičnimi delavnicami za neposredno delo z otroki.

*Urška Oblak, profesorica pedagogike in sociologije
OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor*

AVTORJI

Pascale Emily Pečnik je doktorica znanosti s področja družboslovja in humanistike. Doktorirala je iz otrokovih pravic v izobraževalnem sistemu. Pripravištvo je opravljala v Evropskem parlamentu, v Odboru za kulturo in izobraževanje. Leta 2018 je bila mladinska delegatka Sveta Evrope, leta 2019 pa mladinska delegatka Svetovnega foruma demokracije in mladinska ambasadorica informiranja ter članica upravnega odbora Evropske mreže za informiranje mladih. Je predsednica Društva Eksena in vodja ter izvajalka številnih projektov s področja človekovih in otrokovih pravic, ki se izvajajo na slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Opravljenih ima več mednarodnih seminarjev na temo mladinskega dela in socialnih pravic, med drugim tudi usposabljanje Sveta Evrope iz otrokovih pravic.

Katja Kržan je profesorica kemije in biologije. Opravljena ima dva modula pedagogike Montessori. Enajst let je bila zaposlena na OŠ Bizeljsko in OŠ Maksa Pleteršnika Pišce. V Društvu Eksena je zaposlena kot vodja in izvajalka programa Podpora družinam v tveganih in/ali visoko konfliktnih situacijah, ki ga sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. V Dnevnom centru Eksena za otroke in mladostnike izvaja program Prezemanje odgovornosti in samostojnosti za delo za šolo ter počitniške delavnice. Je koordinatorica projekta Mednarodni dan strpnosti – dan za strpnost in prijateljstvo, v katerem sodeluje več kot 200 slovenskih vrtcev, osnovnih in srednjih šol. Izvaja tudi številne delavnice in treninge v okviru evropskih in nacionalnih projektov. Opravljena ima številna izobraževanja in usposabljanja Socialne zbornice Slovenije s področja upravljanja čustev in odnosov, mediacije, motenj hranjenja in skrbi za duševno zdravje otrok ter mladostnikov.

Urška Oblak je profesorica pedagogike in sociologije, že trinajsto leto zaposlena na OŠ Franca Rozmana-Staneta Maribor. Osem let je bila profesorica na področju izobraževanja odraslih v programu predšolske vzgoje DOBE EPIS Maribor. Opravlja delo svetovalne delavke na šoli, učiteljice predmetov domovinska in državljanska kultura in etika ter verstva in etike ter opravlja individualno delo z otroki s posebnimi potrebami. Že med študijem je aktivno sodelovala v raznih projektih in neformalnih oblikah neposrednega dela z otroki. Organizirala in vodila je raziskovalne tabore Zveze za tehniško kulturo Slovenije, bila medvrstniška svetovalka, sodelovala je v mednarodnem projektu Silver ter svoje ideje poučevanja prenašala v prakso v Sloveniji in na partnerski šoli v Estoniji. V osnovni šoli je bila oblikovalka in koordinatorica različnih projektov in tekmovanj ter z učenci na regijskem in državnem nivoju dosegala uspehe na področju raziskovanja

aktualne družbene problematike. Nenehno se udeležuje in aktivno sodeluje v sklopu vzgoje in izobraževanja otrok tako z učenci, s starši in z zunanjimi institucijami.

Nevenka Sreš je profesorica zgodovine in sociologije, je od leta 1998 zaposlena na OŠ Brežice kot učiteljica zgodovine ter domovinske in državljske kulture in etike (DKE), od leta 2007 pa opravlja delo pomočnice ravnateljice. Od leta 2000 je vodila študijski skupini za oba predmeta. Sodelovala je v številnih projektih tako doma kot v tujini kot koordinatorica, vodja ali sodelujoča. Pripravila je e-gradiva za DKE. Aktivno je sodelovala pri prenovi učnih načrtov, pri pripravi Priročnika za učitelje DKE, bila je aktivna članica skupine za Holokavst pred uradnim vstopom Slovenije v mednarodno organizacijo. Kot članica Šole za mir je pridobila certifikat za učenje človekovih pravic. Zadnja leta pa se ukvarja z uvajanjem informacijsko-komunikacijske tehnologije v šolski prostor.

Nives Oprešnik je po izobrazbi profesorica razrednega pouka. V Društvu Eksena je zaposlena kot izvajalka programov za otroke in mladostnike. Je vodja Dnevnega centra Eksena za otroke in mladostnike, ki ga financira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ima opravljen strokovni izpit za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju ter strokovni izpit na področju socialnega varstva. Je tudi učiteljica alpskega smučanja in strokovna delavka v športu ter vaditeljica plavanja. Opravljena ima številna strokovna usposabljanja Socialne zbornice Slovenije, kot so upravljanje s čustvi za izboljšanje odnosov: empatičnost v pomagajočih se poklicih, osnove mediacije, otroci in mladostniki z anksioznimi in drugimi motnjami, vloga čustvenega in socialnega učenja pri ustvarjanju okolja brez vrstniškega nasilja in številna druga

Ajda Bezenšek Špetič je po izobrazbi magistrica psihosocialnega svetovanja. Je strokovna direktorica izobraževalnih programov v Izobraževalnem centru Eksena, kjer vodi delavnice za odrasle, otroke in mladostnike, ter vodja projekta zgodnje učenje tujega jezika – angleščine v Zasebnem vrtcu Viljem Julijan. Delo z otroki opravlja že več kot 20 let. V odnose z njimi se skozi vsa leta pogloblja, se iz te tematike izobražuje in jo nenehno nadgrajuje, saj ji to delo predstavlja veliko odgovornost, ki naj bi jo, kot sama poudarja, odrasla oseba opravljala z ljubeznijo in avtoriteto. Je velika zagovornica otrokovih pravic, pri čemer poleg njihovih pravic dosledno izpostavlja tudi enakovreden pomen otrokovih odgovornosti in dolžnosti. Je soavtorica teorije Eksena in knjige Vrednost neuspeha in aktivacija sredine krivulje. Je tudi vodja nepridobitnega človekoljubnega projekta Mednarodni dan strpnosti – dan za strpnost in prijateljstvo. Je soavtorica pravljice za otroke o strpnosti, spoštovanju, prijateljstvu in ljubezni Vila Eksena. Dinozaver Tiko in veliki zob. Je tudi avtorica dramske uprizoritve Vila Eksena obišče Zalo, ki govori o otrokovih stiskah, posmehovanju, nesprejemanju in o stiskah odvisnosti.

Tina Jelen je po izobrazbi univ. dipl. geografinja in vzgojiteljica predšolskih otrok. Na Pedagoški fakulteti Koper je pridobila tudi dodatno pedagoško – andragoško izobrazbo. Praktične izkušnje pedagoškega dela z otroki je pridobivala na Osnovni šoli Mislinja in jih pridobiva in v Zasebnem vrtcu Viljem Julijan. V sodelovanju z Inštitutom za ekološke raziskave ERICO Velenje je izvajala projekte za otroke in vodila skupine otrok ter kot vodja skupine sodelovala pri izvedbi poletnega tabora za Zoisove štipendiste, s Centrom za socialno delo Slovenj Gradec pa kot vodja skupine otrok v koloniji na morju. V knjižnici Velenje je dve leti izvajala projekt za otroke Ustvarjalno skozi pokrajine sveta. V letu 2009 se je zaposlila na Izobraževalnem centru Eksena in sodelovala pri pripravi in izvedbi projekta za otroke “Skozi teorijo Eksena do spoštljivega odnosa do okolja in drug do drugega”. V Izobraževalnem centru Eksena opravlja delo edukatorja teorije Eksena, izkušnje pri delu z otroki pa si že več let pridobiva kot asistentka na Šoli Vrednost neuspeha za otroke in mladostnike in Tematski delavnici odnosa do sebe in drugih preko tujega jezika, sodeluje pa tudi v različnih projektih namenjenih otrokom in mladostnikom.

PRVI TEMATSKI SKLOP: OTROKOVE PRAVICE

PRVA DELAVNICA: SPOZNAJMO OTROKOVE PRAVICE

Kratek opis

Otroci skozi interaktivno video-učno vsebino spoznajo in usvojijo dvanajst otrokovih pravic, ki so zapisane v Konvenciji o otrokovih pravicah. Na delavnici razmišljajo o pomenu in vrednosti otrokovih pravic ter skozi življenjske situacije usvojijo razumevanje razmerja med pravico in odgovornostjo, ki jo ta prinaša s seboj. Skozi delavnico krepijo občutek **odgovornosti, soodvisnosti, pripadnosti, enakosti in pravičnosti**. Otrokove pravice in odgovornosti so jim približane s pravljичnim likom [Vila Eksena](#).

Starost otrok: 6–12

Trajanje: 45–60 min

Število otrok: 4–28

Možen tematski sklop:
3. razred: Spoznavanje okolja
(Jaz in drugi, Sodelovanje v skupnosti)

Možen tematski sklop:
4. razred: Družba
(Otrokove pravice)

Cilji–udeleženci:

- ✓ spoznajo nujnost sodelovanja in medsebojne strpnosti med ljudmi,
- ✓ se zavedajo pomena medsebojne pomoči,
- ✓ krepijo zavedanje, da vsak človek živi v določeni skupnosti in da nihče ne more živeti sam,
- ✓ razumejo pomen dolžnosti in pravic ter ravnajo skladno z njimi.

Cilji–udeleženci:

- ✓ poznajo in razumejo temeljne otrokove pravice, dolžnosti in odgovornosti (do sebe in drugih),
- ✓ ob primerih prepoznajo uveljavljanje človekovih in otrokovih pravic in dolžnosti (pri nas in drugje, danes in nekoč),
- ✓ razumejo pomen sprejemanja in spoštovanja drugačnosti,
- ✓ prepoznajo vrste nasilja med otroki in nad otroki.

Izvedba delavnice

Metode dela:

- ★ razlaga,
- ★ razgovora,
- ★ prikazovanja,
- ★ samorefleksija,
- ★ izmenjava mnenj in izkušenj.

Oblika dela: frontalna.

Pripomočki:

- ✎ video-učna vsebina Vila Eksena – otrokove pravice in dolžnosti,
- ✎ tabla, pisalo,
- ✎ listki z napisi različnih otrokovih pravic, škatlica,
- ✎ [Delovni list 1.](#)

Uvod

Skupaj z otroki pripravimo miselni vzorec z naslovom OTROKOVE PRAVICE. Vprašamo jih, če vedo, kaj so to otrokove pravice. Vsak njihov odgovor zapišemo na tablo in tako dopolnjujemo miselni vzorec. Otroci najprej samostojno povedo, kaj vse vedo o otrokovih pravicah, nato pa jim postavljamo podvprašanja, s katerimi jim pomagamo priti do odgovorov.

Vprašanja, ki so nam v pomoč pri oblikovanju miselnega vzorca:

- ★ Naštejte otrokove pravice.
- ★ Kaj so otrokove pravice?
- ★ Kje in kdo jih uporablja?
- ★ Ali imajo vsi otroci na svetu enake pravice?
- ★ Kje so otrokove pravice zapisane?
- ★ Kdo in na kakšen način uporablja otrokove pravice v praksi?

Otrokom povemo, da si bomo skupaj ogledali video-učno vsebino na temo otrokovih pravic in nato ponovno pregledali miselni vzorec.

Osrednji del

Osrednjo dejavnost delavnice začnemo z video-učno vsebino «Vila Eksena – otrokove pravice», ki ji sledi analiza.

Sledi **skupinska razprava**. Predlagana evalvacijska vprašanja:

- ★ Kaj so to otrokove pravice?
- ★ Kje so otrokove pravice zapisane in zakaj? Čemu so namenjene?
- ★ Naštejte nekaj otrokovih pravic.
- ★ Kaj prinašajo otrokove pravice?
- ★ Ali imate otroci tudi odgovornosti?
- ★ Pri posameznih otrokovih pravicah naštejte otrokove odgovornosti.
- ★ Kje se vi srečujete z otrokovimi pravicami?
- ★ Ali se po vašem mnenju upoštevajo otrokove pravice? Kje se upoštevajo in kje se ne upoštevajo?
- ★ Kako vi upoštevate otrokove odgovornosti?

Z otroki naredimo analizo slišane in predstavljenega iz videa ter na novo pridobljeno znanje povežemo s predhodno zapisanim miselnim vzorcem na tabli. Otroci preberejo posamezno alinejo v miselnem vzorcu in skupaj ugotovimo, ali je bila zapisana trditev pravilna. Če zapisana trditev ni pravilna, se o njej pogovorimo in pojasnimo, kaj bi bilo pravilno.

Miselni vzorec z novimi trditvami otrok tudi dopišemo.

Zaključek

Učno vsebino o otrokovih pravicah ponovimo tako, da pripravimo škatlico o otrokovih pravicah. Na listke zapišemo nekaj otrokovih pravic in jih damo v škatlico. Določimo nekoga v razredu, ki izvleče po en listek z otrokovo pravico. Izbrani otrok pojasni, katera otrokova pravica je to, in razloži, katera odgovornost spada k določeni pravici. Pove tudi, kje je to otrokovo pravico srečal v praksi.

Ponovimo čim več otrokovih pravic.

1 DEFINICIJA OTROKA	2 BREZ DISKRIMINACIJE	3 NAJBOLJŠA KORIST OTROKA	4 UREŠNICEVANJE OTROKOVIH PRAVIC	5 VLOGA DRUŽINE PRI RAZVOJU	6 ŽIVLJENJE, PREŽIVETJE IN RAZVOJ	7 IME IN NARODNOST
8 IDENTITETA	9 OHRANJANJE ENOTNOSTI DRUŽIN	10 STIK S STARŠI PREKO DRŽAVNIH MEJA	11 ZAŠČITA PRED UGRABITVIJO	12 SPOŠTOVANJE MNENJ OTROK	13 SVOBODA IZRAŽANJA	14 SVOBODA MISLENJA IN VEROIZPOVEDI
15 ORGANIZIRANJE IN PRIDRUŽEVANJE SKUPINAM	16 VARSTVO ZASEBNOSTI	17 DOSTOP DO INFORMACIJ	18 ODGOVORNOST STARŠEV	19 ZAŠČITA PRED NASILJEM	20 OTROCI BREZ DRUŽINE	21 OTROCI, KI SO POSVOJENI
22 OTROCI BEGUNCI	23 OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI	24 ZDRAVJE, VODA, HRANA, OKOLJE	25 PREVERJANJE OTROK V IZVENDRUŽINSKIH OBLIKAH BIVANJA	26 SOCIALNA IN MATERIALNA POMOČ	27 HRANA, OBLAČILA, VAREN DOM	28 DOSTOP DO IZOBRAŽEVANJA
29 CILJI IZOBRAŽEVANJA	30 KULTURA, JEZIK IN VEROIZPOVED MANJŠIN	31 POČITEK, IGRA, KULTURA, UMETNOST	32 ZAŠČITA PRED SKODLJIVIM IN NEVARNIM DELOM	33 ZAŠČITA PRED SKODLJIVIMI DRUGAMI	34 ZAŠČITA PRED SPOLNO ZLOBABO	35 ZAŠČITA PRED PRODAJO IN TRGOVANJEM
36 ZAŠČITA PRED IZKORIŠČANJEM	37 OTROCI V PRIPORU	38 ZAŠČITA MED VOJNO	39 OKREVANJE IN REINTEGRACIJA	40 OTROCI, KI KRŠIJO ZAKON	41 UPOŠTEVANJE NAJBOLJŠE KORISTI OTROKA V VSEH POSTOPKIH	42 VSI MORAJO POZNATI PRAVICE OTROK
43-54 KAKO SE KONVENCIJA UREŠNIČUJE	<h1>KONVENCIJA O OTROKOVIH PRAVICAH</h1>					

DRUGA DELAVNICA: OTROKOVE PRAVICE – ŽELJA ALI POTREBA?

Kratek opis

V zahodnem svetu je danes mnogokrat zabrisana meja med pravicami in esencialnimi potrebami ter željami otrok. Otrokom z delavnico približamo razliko med posameznima pojmom. Usvojijo, da je potreba nekaj, kar je nujno potrebno za naše življenje in delo, želja pa predstavlja čustveno potrebo oziroma nekaj, kar si želimo. Delavnica otrokom približa osnovne človekove pravice oziroma potrebe in želje, ki izvirajo iz različnih življenjskih pogojev.

Otroci imajo nalogo, da ustvarijo lastno državo in pri tem izbirajo med pravicami oziroma potrebami in željami. Razdeljeni so v skupine. Vsaka skupina ima na voljo kartice z napisi pravic ali želja. Na potovanju po razburkanem oceanu so v omejenem časovnem obdobju primorani sprejeti odločitev, ali bodo določeno pravico oziroma potrebo in željo obdržali ali zavrgli.

Delavnica je prirejena po priročniku *Compassito*.

Starost otrok: 6–12

45–60 min ali 90 min

Število otrok: 12–30

Možen tematski sklop:
3. razred: Spoznavanje okolja (Jaz in drugi, Kakovostno življenje, Odnosi)

Cilji-udeleženci:

- ✓ krepijo zavedanje, da vsakdo živi v določeni skupnosti in da nihče ne more živeti sam,
- ✓ spoznavajo sebe kot osebnosti,
- ✓ spoznajo nujnost sodelovanja in medsebojne strpnosti med ljudmi,
- ✓ razumejo in sprejemajo načine dela v skupini.

Možen tematski sklop:
4. razred: Družba (Jaz v skupnosti)

Cilji-udeleženci:

- ✓ prepoznajo in ocenijo svoje značilnosti (potrebe, želje, sposobnosti, cilje, osebni napredek idr.),
- ✓ poznajo in uporabljajo različne veščine komuniciranja in sodelovanja,
- ✓ oblikujejo lastna mnenja in stališča; pripravljeni so jih izraziti in smiselno zagovarjati.

Možen tematski sklop:
5. razred: Družba (Sodelovanje v skupnosti, Družbena vprašanja)

Cilji-udeleženci:

- ✓ razumejo, da kot posamezniki soodgovorno vplivajo na razvoj skupnosti,
- ✓ uporabljajo različne strategije obvladovanja čustev, odločanja in reševanja različnih vprašanj, npr. medosebnih, intelektualnih idr.,
- ✓ razvijajo sposobnost za argumentirano izražanje svojih mnenj in stališč,
- ✓ spoznajo, da so ljudje v skupnosti različni (na primer: po starosti, veri, spolni usmerjenosti, etnični pripadnosti, družbenoekonomskem statusu; družbene, kulturne razlike idr.) in prepoznajo stereotipe v povezavi z njimi,
- ✓ uporabljajo različne veščine komuniciranja in sodelovanja,
- ✓ poznajo formalne in neformalne načine usklajevanja interesov in reševanja sporov med ljudmi,
- ✓ raziskujejo (neposredno) družbeno okolje z vidika razvoja in reševanja nekaterih družbenih vprašanj.

Izvedba delavnice

Metode dela:

- ★ izmenjava mnenj in izkušenj,
- ★ pripovedovanje,
- ★ reševanje problemov,
- ★ igra vlog,
- ★ voden pogovor,
- ★ razprava,
- ★ samorefleksija.

Oblika dela: skupinska.

Pripomočki:

- ✎ časopis,
- ✎ šeleshamer (toliko kot imamo skupin),
- ✎ papirne sponke in spenjač (za izdelavo kap iz časopisnega papirja),
- ✎ beli krogci za znak, na katere si zapišejo imena posadk,
- ✎ lepilni trak,
- ✎ pripravljena avdio-video vsebina potovanja po morju (po želji izvajalca),
- ✎ [plastificirane kartice z napisi in sličicami ter kuverte](#),
- ✎ [Delovni list 2](#).

Uvod

Z otroki ponovimo znanje o otrokovih pravicah, ki so jih spoznali na prvi delavnici.*

*Če delavnico izvajate samostojno, predlagamo, da traja 90 min in otroci najprej pogledajo video-učno vsebino Vile Eksena na tematiko otrokovih pravic s prve delavnice.

Pogovorimo se o tem, kaj so otrokove pravice in odgovornosti. V uvodu jim predstavimo tudi načelo enakopravnosti.

Načelo enakopravnosti nam pove, da imamo vsi ljudje enake pravice in dolžnosti, ne glede na spol, raso, veroizpoved, socialno ekonomski status ali druge telesne karakteristike.

Osrednji del

Otroke razdelimo v skupine po 4–5. Vsaki skupini razdelimo papirnati krog, časopisni papir in spenjač. Vsaka skupina izbere vodjo in svoje ime, ki ga zapiše na krog.

Podamo navodila za delo:

Danes boste imeli priložnost, da boste zgradili **lastno državo**. Država bo na otoku sredi oceana, zato je zelo pomembno, da se dobro pripravimo za pot. Ker boste pluli z barkami, bo na njih zelo vroče. Vaša prva naloga bo, da si boste za na pot pripravili kape iz časopisnega papirja za zaščito pred soncem.

Otroci pripravijo kape, določijo vodjo in izberejo ime svoje skupine. Ko končajo, vsaki skupini razdelimo kuverto s karticami ([povezava na sličice](#)), plakat in lepilni trak. V kuverti so pripravljene sličice, ki prikazujejo različne želje in potrebe ljudi. Na primer: lastna soba, računalnik, čista voda ... (kartice jim pokažemo z demonstracijo).

Vsaka skupina ima nato 5 minut časa, da si ogleda kartice v kuverti.

Zastavimo jim vprašanje: Kaj so potrebe in kaj so želje? (Otroci razložijo na primerih.)

V powerpointu pripravimo fotografijo mirnega morja in sonca s prijetno in umirjeno glasbo v ozadju. Spodbudimo jih, da si v domišljiji predstavljajo, da je njihova skupina na ladji in pluje proti otoku, ki bo njihova nova država.

Vodja delavnice pove: »*Vaše potovanje z iskanjem nove lastne države se končno začinja. Ste pripravljeni?*« Skupina se vkrca na svojo barko in plovba se začne.

Na začetku je pot mirna ... Močno sije sonce in morje je umirjeno, brez valov in vetra. (Otroci plujejo in uporabljajo navidezna vesla.) Kar naenkrat prihrumi nevihta. Našo barko zajamejo valovi, veter in pravo nevihtno neurje.

Podamo navodila: Vaša naloga je, da v morje odvržete tri izbrane kartice, za katere mislite, da jih v vaši novi državi najmanj potrebujete.

Otroci imajo nekaj trenutkov, da sprejmejo odločitev, nato nadaljujejo pot.

Če pride do konfliktnih situacij v posameznih skupinah, jih na tej točki rešujemo individualno po skupinah.

Vodja delavnice pove: »Morje se umiri in vsi smo zelo olajšani.« Nekaj časa otroci ponovno plujejo po mirnem morju.

Pozorno poslušamo vremensko napoved, ki pravi, da se barki približuje orkan. Če ga želite preživeti, izberite tri kartice in jih ponovno odvržite v morje.

Zelo pomembno: ne vrzite stran nekaj, kar nujno potrebujete za preživetje.

Otroci imajo nekaj trenutkov, da sprejmejo odločitev.

Orkan je končno začel pojenjati in vsi člani posadke začutijo lakoto v trebuščkih. Čas je za malico! Izberite kartice, ki jih potrebujete za malico.

Morje je mirno, počasi se približuje večer. Vsi člani posadke gredo na palubo in si pripravijo prostor za počitek. Kar naenkrat pa nekaj močno strese barko. Bum .... in še enkrat ... Bum ... Vodja skupine (kapitan) gre pogledat, kaj se dogaja, in obvesti posadko, da se je v barko zaletel kit.

Vaša barka ima kar naenkrat luknjo, in če želite pripluti do otoka, je zelo pomembno, da z barke odvržete še tri stvari. Zato izberite tri kartice in jih vrzite v morje.

Otroci imajo nekaj trenutkov za posvet.

Vodja delavnice pove: »Končno nam je uspelo. Uspešno ste prispeli na vaš novi otok, kjer boste ustvarili novo državo.«

Podamo navodila: Vaša naloga je, da vsaka skupina na eno stran plakata nalepi kartice, ki ste jih obdržali, na drugo stran pa kartice, ki ste jih odvrgli v morje.

Evalvacija igre

→ Vsaka skupina najprej predstavi:

- ★ Kaj so odvrgli v morje?
- ★ Kaj so obdržali in zakaj?

→ Nato z vsako skupino naredimo evalvacijo njihove plovbe in odločanja v skupini. Vprašanja, ki so nam lahko v pomoč:

- ★ Se vam je bilo težko odločiti? Zakaj?
- ★ Ste se pri odločanju vedno strinjali? Pojasnite.
- ★ Ali imate zdaj vse osnovne potrebe za življenje na tem otoku?
- ★ Katera odločitev vam je bila najtežja?
- ★ So zdaj zadovoljene vse vaše osnovne potrebe? Bi lahko preživeli? Ali bi se lahko razvijali? Ste imeli vsi enake potrebe?
- ★ Menite, da bi ob ponovitvi igre v morje odvrgli enake kartice?

Zaključek

Otrokom povemo, da so imeli danes priložnost ponotranjiti, kaj so njihove želje in kaj so potrebe (pravice), ki jih potrebujejo za življenje. Pogovorimo se o povezavi med pravicami in potrebami za življenje. Spodbudimo jih, da v vsakodnevnem življenju ozaveščajo, kaj nujno potrebujejo za življenje, so torej otrokove pravice in kaj so njihove želje, pa niso nujno potrebne za preživetje in se jim lahko odpovejo.

DRUGI TEMATSKI SKLOP: STRPNOST

TRETJA DELAVNICA: KAJ JE TO STRPNOST ?

Kratek opis

Delavnica je namenjena spoznavanju strpnosti, ki jo je danes med otroki in mladimi vse manj. Strpnost je zelo pomembna za naše odnose, ki jih imamo drug do drugega, in je pogoj za to, da lahko sodelujemo, se skupaj igramo, ustvarjamo in napredujemo v tem, da se imamo radi in smo prijatelji.

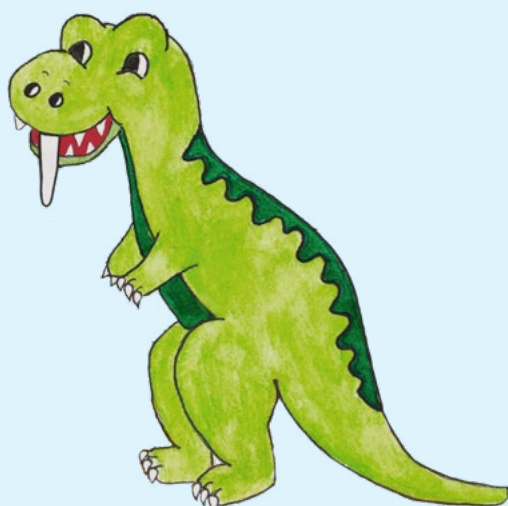
Pojem strpnosti otrokom približamo z ogledom video-učne vsebine Vila Eksena –

strpnost. Otroci imajo priložnost skozi ustvarjanje in poglobljanje vase ozavestiti, kje so do sebe in do drugih strpni, in kje ter zakaj so nestrpni. Skozi praktične primere spoznavajo pomen strpnosti.

Osnova za izvedbo delavnice je poznavanje vsebine [Unescove Deklaracije o načelih strpnosti](#) v prvem slovenskem prevodu Izobraževalnega centra Eksena.

V projektu »Mi smo strpno kul« so si otroci pred delavnico ogledali lutkovno predstavo Dinzaver Tiko in veliki zob Izobraževalnega centra Eksena. Več o lutkovni predstavi si lahko ogledate na [tej povezavi](#).

Če si otroci ogledajo lutkovno predstavo Vila Eksena. Dinzaver Tiko in veliki zob, na začetek delavnice vključimo tudi evalvacijo lutkovne predstave.

Otrokom povemo, da so skozi lutkovno predstavo Dinzaver Tiko in veliki zob spoznali, kaj je strpnost, in da so prav tako imeli priložnost videti pri sebi, kje so strpni in kje so nestrpni do sebe (in posledično do drugih). Zaželim jim, da vsakodnevno ozaveščajo, kaj so danes spoznali o strpnosti, in da svoje znanje vnašajo v življenje in odnose, ki jih tvorijo.

Z otroki obnovimo vsebino lutkovno-glasbene predstave Dinzaver Tiko in veliki zob, avtorjev Ajde Bezenšek Špetič ter Mirana in Ksenije Pečnik, ki so si jo otroci predhodno ogledali. Predstava govori o pomenu strpnosti.

Možen tematski sklop: 3.razred:

- Spoznavanje okolja (Jaz in drugi, Kakovostno življenje, Odnosi)
  - Slovenščina

Cilji-udeleženci:

- ✓ spoznajo nujnost sodelovanja in medsebojne strpnosti med ljudmi,
- ✓ se zavedajo pomena medsebojne pomoči,
- ✓ se urijo v sposobnosti predstavitve tega, kar je pomembno,
- ✓ spremljajo in se pogovarjajo o vsebini slišane, videne, prebranega,
- ✓ razumejo značaj in ravnanje književne osebe, ki doživlja dogodivščine, kot bi si jih želeli doživljati sami, in se vživljajo v književno osebo, ki jim je podobna vsaj v eni konkretni lastnosti,
- ✓ ubesedujejo svojo domišljjsko predstavo književnih oseb.

Možen tematski sklop:

- 4. razred: Družba (Jaz v skupnosti, Družina, Otrokove pravice)**

Cilji-udeleženci:

- ✓ prepoznajo in ocenijo svoje značilnosti (potrebe, želje, sposobnosti, cilje, osebni napredek idr.),
- ✓ poznajo in uporabljajo različne veščine komuniciranja in sodelovanja,
- ✓ oblikujejo lastna mnenja in stališča; pripravljeni so jih izraziti in smiselno zagovarjati,
- ✓ poznajo različne (svoje) družbene vloge in primerna ravnanja v teh vlogah,
- ✓ razumejo smisel povezovanja v družine (ljubezen, varnost, pomoč, sodelovanje idr.),
- ✓ ob primerih prepoznajo uveljavljanje človekovih in otrokovih pravic in dolžnosti (pri nas in drugje, danes in nekoč),
- ✓ razumejo pomen sprejemanja in

spoštovanja drugačnosti,

- ✓ prepoznajo vrste nasilja med otroki in nad otroki,
- ✓ spoznajo in uporabljajo različne strategije obvladovanja čustev, odločanja in reševanja različnih vprašanj, na primer: medosebnih, intelektualnih idr.

Možen tematski sklop: 5. razred: Družba (Sodelovanje v skupnosti)

Cilji-udeleženci:

- ✓ razumejo, da kot posamezniki soodgovorno vplivajo na razvoj skupnosti,
- ✓ uporabljajo različne strategije obvladovanja čustev, odločanja in reševanja različnih vprašanj, npr. medosebnih, intelektualnih idr.,
- ✓ razvijajo sposobnost za argumentirano izražanje svojih mnenj in stališč,
- ✓ spoznajo, da so ljudje v skupnosti različni (na primer: postarosti, veri, spolni usmerjenosti, etnični pripadnosti, družbenoekonomskem statusu; družbene, kulturne razlike idr.) in prepoznajo stereotipe v povezavi z njimi,
- ✓ spoznajo različne oblike združevanja med ljudmi v skupnosti,
- ✓ spoznajo vrste sodelovanja in medsebojne pomoči (npr. prostovoljno delo, društva ipd.),
- ✓ uporabljajo različne veščine komuniciranja in sodelovanja,
- ✓ poznajo formalne in neformalne načine usklajevanja interesov in reševanja sporov med ljudmi.

Izvedba delavnice

Starost otrok: 6–12

Trajanje: 45–60 min ali 90 min
(odvisno od izbrane likovne tehnike)

Število otrok: 4–28

Metode dela:

- ★ demonstracija,
- ★ razlaga,
- ★ metoda prikazovanja,
- ★ samorefleksija.

Obliki dela: frontalna.

Pripomočki:

- ✎ beli listi formata A4 ali blok listi,
- ✎ likovni pripomočki (glede na izbrano likovno tehniko),
- ✎ video-učna vsebina Vila Eksena - strpnost,
- ✎ [Delovni list 3.](#)

Uvod

Otrokom predstavimo samo besedo in pomen strpnosti. Strpnost je:

♥ **Medsebojno spoštovanje** – strpnost je torej, ko drug drugega spoštujemo, se sprejemamo in razumemo.

♥ **Sprejemanje in priznavanje kulturne raznolikosti** – strpnost torej pomeni, da sprejemamo drug drugega, ne glede na to, kateri jezik govorimo, kako se oblačimo, katerega spola smo, kakšno je naše versko prepričanje.

♥ **Harmonija v različnosti!**

Osrednji del

Ogled video-učne vsebine Vila Eksena – strpnost.

Vprašanja za evalvacijo:

- ★ Zakaj je strpnost tako zelo pomembna?
- ★ Kakšna sta bila zajec in petelin do Tika?
- ★ Ali ste bili vi tudi kdaj do koga (do svojih sošolcev, brata, sestic) takšni, kot sta bila zajec in petelin do Tika?
- ★ Kaj je naša naloga, ko ugotovimo, vidimo, da smo nestrpni do sebe ali do drugega?

Otrokom podamo navodilo:

Dobro razmislite, kaj vam je na sebi všeč, torej ste strpni do sebe, in kaj vam na sebi ni všeč, torej ste do sebe nestrpni. Na voljo imate 2 minuti.

Pomembno je, da se otroci v nalogo poglobijo. Vsak otrok poišče pri sebi obe lastnosti ali karakteristike. V kolikor otroci ne zmorejo samorefleksije, se jih spodbudi, da razmislijo o situacijah, ko so bili do drugega strpni ali nestrpni ali pa drugi do njih.

Otroci list papirja/blok list razdelijo na dve polovici. Na eno polovico narišejo/naslikajo strpen odnos do sebe, na drugo pa nestrpen odnos do sebe. Skozi risbo prikažejo bodisi svojo lastnost bodisi del telesa, ki jim je všeč, in tisto lastnost ali del telesa, ki jim ni všeč.

Zaključek

Ko končajo delo, vodimo pogovor o njihovih ugotovitvah. Otroci izrazijo, kako se ob tem počutijo, kaj doživljajo ...

Vprašanja za evalvacijo:

- ★ Predstavi odnos, ki si ga narisal/naslikal.
- ★ Kaj si s to nalogo novega ugotovil o sebi?
- ★ Kako strpen/nestrpen odnos, ki ga tvoriš do sebe, vpliva na tvoje življenje in kako se ob tem počutiš?

Pomembno je, da vsak otrok ob izražanju dobi podporo. Spodbudimo jih, da v konfliktnih situacijah prepoznavajo nestrpen odnos, ki ga tvorijo v odnosu do sebe ali do drugih, ter pri tem **sebe in druge sprejemajo, kadar niso takšni, kot bi hoteli biti.**

Avtor: E. L. (OŠ Brežice)

ČETRТА DELAVNICA: STRPNOST IN ETNIČNE SKUPINE

Starost otrok: 7–12

Trajanje: 90 min

Število otrok: 4–28

Kratek opis

Kulturna raznolikost je za človeštvo izrednega pomena. Je temeljna človekova pravica, ki bi se morala razvijati v okviru strpnosti in medsebojnega spoštovanja. V vedno bolj multikulturni družbi pa se soočamo s številnimi izzivi, predsodki, stigmami in z diskriminacijo, kar je nujno nasloviti že v zgodnjem otroštvu.

Delavnica Strpnost in etnične skupine predstavlja enega od korakov k uresničevanju strpne medkulturne družbe, ki si prizadeva za harmonijo v različnosti in spoštovanje. Na delavnici otroci spoznajo različne etnične skupine in imajo priložnost izraziti svoje poglede, stališča ter skozi to izražanje priti do večje socialne povezanosti in pravičnosti.

Praktični del delavnice je prirejen po priročniku Sveta Evrope – Compasito.

Možen tematski sklop:
3. razred: Spoznavanje okolja
(Odnosi, Skupnost, Solidarnost)

Cilji-udeleženci:

- ✓ se zavedajo pomena medsebojne pomoči,
- ✓ razumejo in razložijo, kaj je solidarnost,
- ✓ razumejo nujnost sodelovanja in medsebojne strpnosti med ljudmi,
- ✓ razvijajo spoštljiv odnos do sebe in drugih.

Možen tematski sklop:
4. razred: Družba
(Otrokove pravice)

Cilji-udeleženci:

- ✓ poznajo in razumejo temeljne otrokove pravice, dolžnosti in odgovornosti (do sebe in drugih),
- ✓ ob primerih prepoznajo uveljavljanje človekovih in otrokovih pravic in dolžnosti (pri nas in drugje, danes in nekoč),
- ✓ razumejo pomen sprejemanja in spoštovanja drugačnosti,
- ✓ prepoznajo vrste nasilja med otroki in nad otroki,

Možen tematski sklop: 5. razred: Družba
(Sodelovanje v skupnosti, Država Slovenija)

Cilji-udeleženci:

- ✓ razumejo, da kot posamezniki soodgovorno vplivajo na razvoj skupnosti,
- ✓ uporabljajo različne strategije obvladovanja čustev, odločanja in reševanja različnih vprašanj, npr. medosebnih, intelektualnih idr.,
- ✓ razvijajo sposobnost za argumentirano izražanje svojih mnenj in stališč,
- ✓ razložijo selitve prebivalcev, vzroke in posledice selitev,
- ✓ spoznajo, da so ljudje v skupnosti različni (na primer: po starosti, veri, spolni usmerjenosti, etnični pripadnosti, družbenoekonomskem statusu; družbene, kulturne razlike idr.) in prepoznajo stereotipe v povezavi z njimi,
- ✓ uporabljajo različne veščine komuniciranja in sodelovanja,
- ✓ poznajo formalne in neformalne načine usklajevanja interesov in reševanja sporov med ljudmi,
- ✓ razumejo, kaj vpliva na družbeni razvoj, analizirajo in vrednotijo različne učinke družbenih sprememb (razvoj in napredek, družbene težave),
- ✓ poznajo organiziranost slovenske države s poudarkom na demokraciji,
- ✓ razlikujejo med domovino in državo,
- ✓ poznajo različnost prebivalstva v Sloveniji (narodne manjšine, priseljenci).

Izvedba delavnice

Metode dela:

- ★ voden pogovor,
- ★ izmenjava mnenj in izkušenj,
- ★ reševanje problemov,
- ★ igra vlog,
- ★ prikazovanje,
- ★ razlaga,
- ★ diskusija,
- ★ samorefleksija.

Oblike dela: frontalna, skupinska, individualna.

Pripomočki:

- ✎ šeleshamer,
- ✎ flomastri,
- ✎ zemljevid sveta,
- ✎ [predstavitev v powerpointu](#),
- ✎ [delovni list za izvedbo delavnice](#).

Uvod

Ogledamo si zemljevid sveta, ob tem otrokom povemo, da so na svetu različne celine (kontinenti), na katerih živimo ljudje, ki smo si med seboj različni.

Otroke vprašamo: Po čem se ljudje med seboj razlikujemo?

Spodbudimo jih k razmisleku ob tem, ko pogledajo drug drugega in ugotavljajo razlike. Nadaljujemo pogovor o razlikah in podobnostih med ljudmi po svetu (različne barve kože, jezik, kultura, vera, običaji in navade, zgodovina ...).

Ob [powerpointovi predstavitvi](#) podamo definicijo etnične skupine. Nadaljujemo s spoznavanjem glavnih religij po svetu in značilnih glavnih ras po svetu. Temu posvetimo dovolj časa, saj gre za kompleksno tematiko, s katero se morda srečujejo prvič.

Osrednji del

Po teoretičnem uvodu otroke razporedimo v skupine (glede na število otrok) in jim podamo navodila za praktično nalogo. Spodbudimo jih, da se v nalogo oziroma vlogo čim bolj vživijo.

Vodja delavnice pripoveduje: «Smo otroci z vsega sveta, ki smo ravnokar prispeli na **Svetovni poletni tabor**. Bivali boste v šotorih. V vsakem šotoru bodo 4 otroci, ki jih še ne poznate. Vodja tabora se je odločil, da lahko s posebnega seznama ([delovnega lista](#)) izbirate, s kom boste delili svoj šotor.»

Otrokom razdelimo delovne liste in preberemo, med kom vse imajo možnost izbrati.

Vsak ima možnost izbrati tri otroke, ki bodo bivali z njim v šotoru. Svojo izbiro vsak napiše na svoj delovni list.

Ko vsi končajo, otroke razdelimo v skupine po štiri.

Podamo navodila za nadaljevanje naloge: V vašem območju so štirje šotori. V vsakem šotoru so štirje otroci, torej skupno 16 otrok vključno z vami. Na list/plakat narišite vse štiri šotore in napišite, koga ste izbrali za gibanje v vaših šotorih.

Na plakat vsak otrok nariše svoj šotor in nanj zapiše številke izbranih otrok z delovnega lista. Nato preverijo, če so izbrali iste osebe, in v tem primeru se medsebojno dogovorijo o menjavah.

Na seznamu prečrtajo otroke, ki so bili izbrani, da vidijo, če morda katerega od otrok nihče ni izbral.

Sledi poročanje skupin.

EVALVACIJA SKUPINSKEGA DELA:

- ★ Ste se težko odločili, koga boste izbrali? Zakaj ja, zakaj ne?
- ★ So bili določeni otroci izbrani večkrat? Kaj mislite, zakaj?
- ★ Kateri od otrok ni bil izbran niti enkrat? Kaj mislite, zakaj?

Z otroki vodimo diskusijo. V pomoč so nam lahko naslednja vprašanja:

- ★ So vam bili vsi otroci, naštetih na delovnem listu, enako všeč? Bi imeli do vseh enak odnos (strpen)?
- ★ Na podlagi česa ste izločali oziroma diskriminirali nekatere otroke?
- ★ **Imate v skupini, razredu oziroma šoli, skupini tudi kakšen primer izločanja oziroma diskriminacije? Z otroki vodimo pogovor o tem, kaj je to diskriminacija.**

Otrok predstavimo kaj je to diskriminacija.

DISKRIMINACIJA

Diskriminacija je vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

Konvencija o otrokovih pravicah pravi, da noben otrok ne sme biti diskriminiran zaradi svoje rase, barve kože, spola, jezika, religije, izvora, mnenja, socialnega ali ekonomskega statusa, posebnih potreb ipd.

Zaključek

- ★ Kaj lahko naredimo, da ustavimo diskriminacijo otrok v vaši skupini, vašem razredu?
- ★ Kaj ste se skozi to nalogo novega naučili o sebi?

Za zaključek otroke spodbudimo, da vlagajo v to, da se med seboj ne izključujejo in da sodelujejo, četudi so si med seboj različni. Otroke spodbudimo, da v svoj šotor povabijo tudi tiste, ki bi drugače ostali zunaj.

TRETJI TEMATSKI SKLOP: PRAVICA IN ODGOVORNOST DO SVOBODE GOVORA

PETA DELAVNICA: INFORMACIJE, MNENJE, DEJSTVO?

Starost otrok: 6–12

Trajanje: 45–60 min

Število otrok: 4–28

Kratek opis

Svoboda govora je danes ena izmed osnovnih človekovih pravic, dana posamezniku, da lahko izraža svoje mnenje, sprejema mnenje drugih in ima kot posledico pravico do informiranosti, javnega izražanja in tiska. Njeno uresničevanje pa vsekakor ni samoumevno. Med otroki in mladostniki se še posebej v zadnjem desetletju, z razvojem socialnih omrežij, opaža velika problematika uresničevanja človekove pravice do svobode govora v praksi. Pogosto se ti sploh ne zavedajo kršitev ali pa te vodijo celo v psihično in fizično nasilje.

Na delavnici v uvodu otroci spoznajo pomen nastanek interneta in ob tem razmišljajo o varnosti na internetu ter varstvu osebnih podatkov. Temu sledi preizpraševanje pojma informacija. Z otroki raziščemo kje vse najdemo informacije in kako jih zaznavamo. Pogovorimo se o resničnih in lažnih informacijah tako na spletu kot v medsebojni interakciji. Nadaljevanje delavnice posvetimo spoznavanju razlike med mnenjem in dejstvom.

Vsakdo ima pravico in odgovornost do svobode govora.

Možen tematski sklop: 3. razred:
Spoznavanje okolja (Po svetu, Skupnosti)

Cilji-udeleženci:

- ✓ se uri v sposobnosti predstavitve tega, kar je pomembno,
- ✓ razvijajo spoštljiv odnos do sebe in drugih.

Izvedba delavnice

Metode dela:

- ★ razlaga in diskusija,
- ★ izmenjava mnenj in izkušenj,
- ★ pripovedovanje,
- ★ reševanje problemov,
- ★ voden pogovor,
- ★ samorefleksija.

Oblike dela: frontalna, skupinska, individualna.

Pripomočki:

- [Predstavitev v powerpointu,](#)
- papir in pisalo.

Uvod

Z otroki se pogovorimo o tem, katere otrokove pravice poznamo. Vodimo jih tako, da jih naštejemo čim več. Še posebej se pogovorimo o **pravici in odgovornosti svobode govora in izražanja svojega mnenja**. Povemo jim, da se bomo danes poglobljali v različne informacije in širjenje le-teh ter v razliko med mnenjem in dejstvom, ki je izredno pomembna, kadar širimo različne informacije.

Vsakdo ima pravico in odgovornost do svobode izražanja.

Osrednji del

1. DEL DELAVNICE

S pomočjo predstavitev v powerpointu skupaj ponovimo, kaj je to informacija in na kakšne načine lahko ljudje med sabo informacije zaznavamo in širimo (z različnimi čutili). Otroci skozi predstavitev spoznajo zgodovino nastanka interneta, ki danes omogoča izredno hiter prenos informacij. Poseben poudarek damo na možnosti in pazljivosti izražanja mnenja na spletu (varnost doma-starši, v razredu-učitelj) in zaščiti osebnih podatkov.

Po nekaj podanih primerih različnih informacij otrokom podamo navodila za **igro telefon**.

Otroke razdelimo v tri skupine (odvisno od števila otrok v razredu) ter določimo, kdo bo prvi, ki bo informacijo prenesel naprej v skupini, in kdo bo tisti, ki bo informacijo zadnji sprejel. Prvi otrok v skupini poda informacijo naslednjemu in tako nadaljujejo do zadnjega otroka v skupini. Lahko tudi določimo temo potujoče informacije; npr. na temo otrokovih pravic. Pri prenosu informacij/stavka/besede so pazljivi, da informacijo povedo razločno in tiho na uho. Zadnji otrok sprejeto informacijo pove naglas.

Evalviramo igro telefon, v pomoč so nam lahko naslednja vprašanja:

- ★ Ali ste pravilno prenesli informacijo v skupini?
- ★ Kaj vse je vplivalo na prenos informacij v skupini?
- ★ Kaj ste se naučili s to igro?

Igro lahko tudi nekajkrat ponovimo.

2. DEL DELAVNICE

Nato nadaljujemo s predstavitvijo v powerpointu, ob kateri otroci spoznajo razliko med mnenjem in dejstvom.

MNENJE: To, kar mislimo ali čutimo o določeni stvari.

*Primer: Rad imam pse.
Pes je najboljši hišni ljubljjenček.*

DEJSTVO: Dejstvo je nekaj, kar dejansko obstaja ali se je dejansko zgodilo. Je nekaj kar je vedno res. Lahko ga dokažemo (naredimo raziskavo).

Primer: Pes je žival.

Otrokom podamo navodila za delo: Vsak otrok na list papirja zapiše eno dejstvo in eno mnenje. Nato jih izmenično kličemo in vsak predstavi po en primer dejstva ter pojasni, zakaj je to dejstvo, in po en primer mnenja ter pojasni, zakaj je to mnenje.

Zaključek

Z otroki ponovno ozavestimo našo pravico, da se lahko izrazimo, povemo naše mnenje in tudi poudarimo, kdaj in na kakšen način je primerno podajati mnenje. Posebej jih opozorimo, da je pri tem pomembno, da nismo do drugih nestrpni ali žaljivi. Ponovno jih opomnimo na pazljivost podajanja svojega mnenja na spletu in varovanje osebnih podatkov.

ŠESTA DELAVNICA: OBREKOVANJE

Starost otrok: 6–12

Trajanje: 90 min*
Ovisno od izbrane likovne tehnike.

Število otrok: 4–28

Kratek opis

Obrekovanje je zlonamerno oziroma škodoželjno širjenje laži, neresnic, izkrivljenih, pristranskih, prenapihnenih, nepopolnih ali negativnih nepreverjenih informacij o drugem človeku ali skupini ljudi z namenom, da bi mu/jim škodovali.

Obrekovanje ni nekaj nedolžnega, ampak je resna oblika nestrpnosti, ki je žal vse preveč splošno razširjena in nekaj vsakdanjega, hkrati pa je pogosto spregledana. Zato je treba dvigniti raven zavedanja, da je obrekovanje škodljiva oblika nestrpnosti in socialne agresije, ki ima resnične uničevalne posledice, ki so lahko zelo hude tako za posameznike kot za družbo.

V sodobnem času interneta in spletnih družbenih omrežij (kot sta npr. Facebook in Twitter) je obrekovanje čedalje bolj razširjeno ter postaja čedalje večja težava in grožnja medsebojnim odnosom ter človekovim pravicam. Mladi so pri tem še posebej občutljiva skupina, saj je internet v teh časih nekaj vsakdanjega, številni mladi pa veliko časa preživijo na internetu in spletnih družbenih omrežjih.

Obrekovanje lahko med otroki in mladimi vodi tudi v nastajanje zaprtih skupin, ki so nastrojene proti določenim vrstnikom in so do njih ignorantske, izključevalne, zaničevalne ali odkrito nestrpne. Zato je zelo pomembno, da še zlasti otroke in mlade ozavestimo o problematiki in škodljivosti obrekovanja ter jih spodbudimo k razvijanju spoštljivih medsebojnih odnosov, v katerih ni obrekovanja, hkrati pa jih spodbudimo h kritičnemu razmišljanju, k logičnemu sklepanju in neodvisnemu mišljenju. To jim posledično omogoča, da lahko v svojem življenju uresničujejo tako človekove pravice kot dolžnosti ter postajajo samostojni, razmišljujoči, odgovorni in ustvarjalni posamezniki.

Pomembno je tudi, da ločimo med obrekovanjem in opravljanjem. Skozi pravljico lahko otroke seznanimo tudi z opravljanjem.

Opravljanje je dajanje zlonamernih izjav, čeprav resničnih, o nekom, ki ni navzoč, s čimer mu jemljemo ugled.

Možen tematski sklop: 3. razred:
Spoznavanje okolja (Jaz in drugi, Sodelovanje v skupnosti)
Slovenščina

Cilji-udeleženci:

- ✓ krepijo zavedanje, da vsak človek živi v določeni skupnosti in da nihče ne more živeti sam,
- ✓ se zavedajo pomena medsebojne pomoči v stiskah,
- ✓ spremljajo in se pogovarjajo o vsebini slišane, slišanega,
- ✓ razumejo značaj in ravnanje književne osebe ter se vživljajo v osebo, ki jim je podobna vsaj v eni konkretni lastnosti,
- ✓ ubesedujejo svojo domišljijško predstavo književnih oseb.

Izvedba delavnice

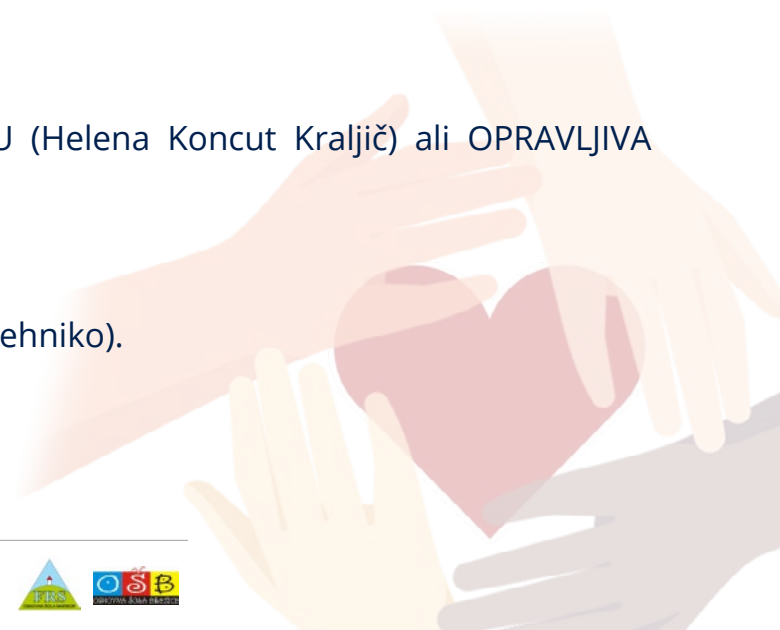
Metode dela:

- ★ razlaga in diskusija,
- ★ izmenjava mnenj in izkušenj,
- ★ pripovedovanje,
- ★ reševanje problemov,
- ★ vodeni pogovor,
- ★ samorefleksija.

Obliki dela: frontalna, individualna.

Pripomočki:

- ✎ pravljica DOGODEK V MESTNEM LOGU (Helena Koncut Kraljič) ali OPRAVLJIVA SOSEDA (bolgarska ljudska pravljica),
- ✎ navaden ali risalni list,
- ✎ likovni pripomočki (izberemo poljubno tehniko).

Uvod

Z otroki vodimo pogovor o obrekovanju. V pomoč so nam lahko naslednja vprašanja:

- ★ Kaj je obrekovanje?
- ★ Spomnite se situacije, ko ste nekoga obrekovali ali ko ste bili obrekovani, in ozavestite, kako ste se ob tem počutili?
- ★ Ali opažate obrekovanje med vrstniki? Katere vsebine so najbolj obrekovane?

Otrokom podamo definicijo obrekovanja.

Obrekovanje je, ko nekdo o drugem (pogosto za njegovim hrbtom, ko ga ni zraven) govori nekaj, kar ni resnično, z namenom, da ga poniža, zasmehuje, posmehuje in ga izključi. Torej je obrekovanje oblika nestrpnosti do drugega.

Osrednji del

Otrokom preberemo pravljico, ki govori o obrekovanju ali ima elemente obrekovanja. Po prebrani pravljici naredimo analizo pravljice. Otrokom povemo, naj bodo pri pripovedovanju pravljice pozorni na to, kdo koga obrekuje, kaj je laž in kaj je resnica.

V nadaljevanju vam predstavljamo dve možnosti izvedbe na osnovi dveh različnih pravljic.

1. Dogodek v Mestnem logu (Helena Koncut Kraljič)

STOPNJA ZAHTEVNOSTI ★

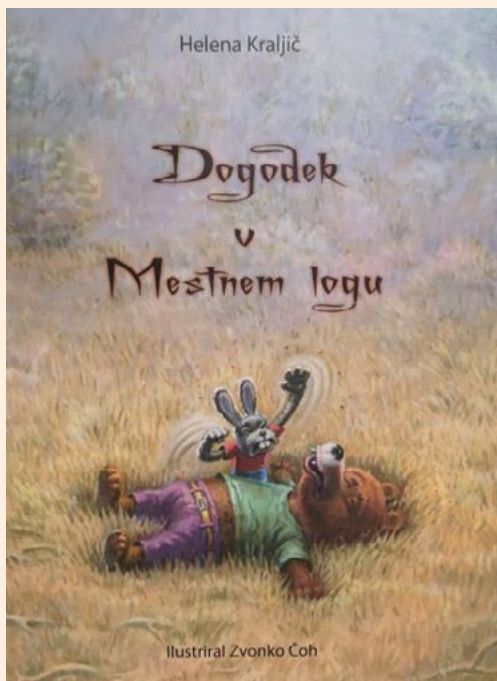
Dogodek v Mestnem logu

Jutranje sonce je pokukalo v duplino veverice Vike in jo zbudilo. Pomencala si je oči, pomolila smrček iz svojega doma in se zgrozila. Zagledala je zajca, kako maha s tacami, sosed medved pa leži na tleh in stoka. Prijela se je za glavo in si tiho zamrmrala v brk: »Groza. Ubogi Brund. Zajec ga bo ubil.«

Potihem in previdno, ker se je bala, da bi jo zajec opazil, je odskakljala do polha Sivka in mu začela razburjena pripovedovati: »Ne boš verjel, medveda Brunda je napadel

velikanski zajec, z vso silo tolče po njem, Brund pa se ne more več braniti.«

»Česa ne poveš?« je bil začuden polh. »Naš Brund da je v nevarnosti?« Vika je pokimala: »Zajec ga bo ubil, če takoj nečesa ne ukrenemo.« »To moram povedati lisici Rdečki, ona bo že vedela, kaj nam je storiti,« je dejal Sivko in stekel do lisičinega podzemnega brloga.

Še preden pa je pritekel do vhoda, je lisica Rdečka zaslišala glasno vpitje: »Rdečka, Rdečka, si doma?« »Kaj pa kričiš, Sivko? Kaj je narobe? Se je odtrgalo nebo?« se je pošalila lisica. »Medveda Brunda bo ubil velikanski zajec. Revež z razbito glavo leži pred svojim brlogom. Zajec pa še kar udriha po njem. Prišel sem k tebi. Ti boš zagotovo vedela, kaj naj storimo,« je lisici hitel razlagati polh. Lisica je od presenečenja široko razprla oči: Ubogi Brund. Moramo mu pomagati. In to čimprej.« Polh Sivko je pokimal, lisica pa nadaljevala: »Zberi gozdne živali in se oborožite! Počakajte me pred votlim hrastom! Jaz stečem še po volka. Njegova moč na bo zagotovo prav prišla.«

Lisica je tekla, kolikor hitro je mogla. Kmalu je našla volka, kako se je sončil na gozdni jasi. Že od daleč je vpila: »Črnogled, Črnogled, hitro na noge, takoj morava do votlega hrasta.« Volk je zaspano dvignil pogled in vprašal lisico: »Kaj je Rdečka? Kje gori?«

»Še huje od požara, volk. Hitro, mudi se nama. Brunda je ubil ogromen zajec. Mrtev leži pred svojim brlogom, v mlaki krvi, z razbito glavo. Zajca moramo pregnati, preden nas vse pobije.« Volk Črnogled se je takoj spraval pokonci.

»Joj, Rdečka, to je pa grozna novica. Ti kar teči k votlemu hrastu! Hitro, preden zajec še koga ubije. Jaz grem še po divjega prašiča Čekanka. Takoj prideva za tabo.«

Volk je utrujen pritekel do divjega prašiča. Postavil se je predenj in lovil sapo: »Pohiti, Čekanko, pohiti, živali smo v nevarnosti! V gozd je prišel ogromen krvoločni zajec. Ubil je medveda Brunda. Revež leži mrtev in razmesarjen, v mlaki krvi pred svojim brlogom.« Čekanku ni bilo treba dvakrat reči. Z volkom sta oddirjala do votlega hrasta, kjer so bile že zbrane gozdne živali.

Veverica Vika je imela v rokah ogromno vejo, polh je na ramenih nosil majhno sekiro, lisica pa je nekje našla celo drvarjevo žago. Volk je pogledal Čekanka in mu predlagal: »Najbolje, da si še midva najdeva nekaj, s čimer se bova branila pred krvoločnim

zajcem.« Čekanko se je ozrl okoli sebe in pobral dva debela hloda. Enega zase in enega za volka. Živali so se počasi ter zelo previdno premikale k zajcu.

»Še vedno je ta,« je šepnila veverica Vika in pokazala k Brundovemu brlogu, kjer je pred medvedom stal zajec in še vedno krilil s tacami po zraku. »No, ni ravno velik,« jo je očitajoče pogledal polh. Vika je zamahnila z roko: »Saj ni pomembno. Velik ali majhen. Vsi vemo, da je grozno krvoločen.«

Tiho so se pomikali proti zajcu in ga obkolili. Lisica je pogledala medveda, potem se je obrnila k polhu in ga vprašala: »Kaj nisi rekel, da ima razbito glavo?« Polh je namenoma preslišal njeno vprašanje. Oglasil se je volk Črnogled: »Rdečka, kaj nisi trdila, da Brund leži v mlaki krvi?« »No, tako sem sklepala,« se je opravičevala lisica. »Polh je rekel, da ima razbito glavo. In če imaš razbito glavo, je zagotovo blizu tudi kri.«

»Jaz pa sem še slišal,« je rekel divji prašič in izpod čela pogledal volka, !da je Brund čisto razmesarjen.« Volk ni hotel poslušati očitkov, zato se je zadril: »Prepodimo ga! Kaj ne vidite, da je nevaren? Poglejte, kakšne tace ima!« Vse živali so se pognale k zajčku, ki je preplašeno zavpil: »Volk je! Volk je!« Razgrajanje in vpitje je prebudilo medveda Brunda. Jezen je pogledal okoli sebe in zarenčal: »Da mi pustite zajca pri miru! Sicer boste imeli opravka z mano!« Živali so se presenečene spogledale.

»Mar nisi mrtev?« je medvedu postavila neumno vprašanje lisica. »Mrtev?!« jo je medved začudeno pogledal. »Kaj pa blebetaš?« »Lisica te je videla, kako ležiš v mlaki krvi,« mu je razlagal volk. Čekanka pa je zanimalo: »Mar te ni napadel zajec?« »Joj, prejoj, kaj se je napletlo v vaših glavah! Zajec, da bi me napadel? In ubil, pravite?«

Medved je nekaj časa zmajeval z glavo, potem pa se glasno zasmeljal in jim razložil: »Danes ponoči nisem mogel spati. V moj brlog so se naselile čebele in me celo noč pikale. In to le zato, ker sem jim včeraj izmaknil panj. Tako sem prosil zajčka, da bi jih odganjal, zato da bi si jaz lahko vsaj malo odpočil.« »Aha, zato je zajec krilil z rokami,« je na glas ugotavljala Vika. »Da bi prepodil čebele.«

Živali so nekaj časa molčale, nato so se spogledale. Najprej jim je bilo nerodno, ker so napletle takšno zgodbo, potem pa so se do solz nasmejale. Ugotovile so, kako daleč je lahko resnica od govoric. Zato so si obljubile, da bodo drugič prej prepričale, preden bodo razširile govorice.

Po prebrani pravljici vodja delavnice z učenci nadaljuje voden pogovor o pravljici. Pri tem so vam lahko v pomoč naslednja vprašanja:

- ★ O čem je govorila pravljica?
- ★ Kaj je storila veverica Vika?
- ★ Ali je bila to resnica, kar je veverica Vika povedala polhu Sivku?
- ★ Ali je zajec res storil kaj hudega medvedu?
- ★ Ali se je veverica Vika prepričala, kaj je resnica, preden je to povedala drugim živalim?
- ★ Kaj so storili lisica Rdečka, polh Sivko in volk Črnogled?
- ★ Kaj je z neresničnimi govoricami povzročila veverica?
- ★ Ali je obrekovala?
- ★ So se živali v Mestnem logu kaj naučile iz te situacije?

2. Opravljiva soseda (bolgarska ljudska pravljica)

STOPNJA ZAHTEVNOSTI ★★

Opravljiva soseda

Nekje daleč je nekoč živel žena, ki je rada tekala od sosede do sosede. Vsaki je pripovedovala, kaj je naredila in rekla ta soseda in kaj spet druga. Nekaj je bilo res, malo pa si je izmislila, da so jo ljudje raje poslušali in se na vsa usta čudili, ali je to mogoče.

»O, mogoče, mogoče,« je rekla opravljivka, »tainta mi je povedal in tainta ne laže.«

Včasih je rekla: »Nikomur ne povejte, to je velika skrivnost.«

Nekemu sosedu pa je prekipelo. Šel je k sodniku in povedal, kaj je opravljivka pripovedovala o njem. Prosil je sodnika, naj jo kaznuje, saj je oblatila njegovo dobro ime, ko ga je opravljala po vasi.

Sodnik je bil že star in moder mož. Poklical je opravljivo ženo pred svoj sodni stol in ji povedal, česa je obtožena.

»Ojoj,« je rekla opravljivka. »To pa res ni nič hudega. Povedala sem o njem le to, kar mi je njegova sosedka rekla, in še prosila sem jo, naj ne pripoveduje naprej po vasi.«

»To nič ne pomaga,« je rekel sodnik, »pripovedovala je naprej; če si ti povedala njej, čemu ne bi ona povedala nekemu tretjemu?«

»Saj se kesam, res se kesam,« je hitela opravljivka. »Vse svoje besede jemljem nazaj.«

»Ne bo šlo kar tako brez težav,« je nadaljeval sodnik. »Naj ti je kdo drug povedal ali pa si si sama izmislila, tožniku si ukradla in še oblatila njegovo čast.«

»Ojoj, ojoj,« je hitela žena, »žal mi je, strašansko žal.«

»Lahko bi te ukazal zapreti, vendar te ne bom, ker si prvič pred mojim sodnim stolom. Morala boš pa izpolniti dve nalogi, ki ti ju bom naložil.«

»Bom, bom,« je hitela prestrašena žena.

Nato je sodnik izročil ženi platneno vrečo, napolnjeno z gosjim perjem, in ji ukazal:

»Vzemi vrečo, pojdi z njo na travnik za mestom in stresi perje v veter! Jutri zjutraj mi prinesi prazno vrečo, in tako boš izpolnila prvo nalogo.«

»Ojoj, kako rada, gospod sodnik, če nič hujšega ne bo, to bom koj naredila.«

Zgrabila je vrečo, ki je bila čisto lahka, ker je gosje perjiče lahko, in odšla na travnik za mestom. Spotoma je vsakomur, ki ga je srečala, povedala, kakšno nalogo ji je naložil sodnik. »Saj je perje lahko, a gorje, če bi mi naložil kamenje.«

Prišla je na zeleni travnik, odvezala vrečo, zapihal je veter in odpihal perje na vse strani.

Opravljivka se je na ves glas smejala, zvila vrečo in drugo jutro jo je nesla nazaj na sodišče.

»Tu imate prazno vrečo, gospod sodnik. Prvo nalogo je opravil veter namesto mene.«

Sodnik je vzel vrečo in pogledal, če je v njej ostalo še kaj puha in perja. Bila je prazna. Vrnil jo je ženi in rekel: »Res je, prvo nalogo si izpolnila. Zdaj pa vzemi

prazno vrečo in vrni se na travnik. Zberi v vrečo vse perje, ki ga je včeraj razpihal veter, in prinesi mi spet polno vrečo nazaj. To je tvoja druga naloga!«

»Ojoj,« je zajokala opravljivka. »Kako naj le izpolnim tako nalogo? Saj se je perje razletelo na vse konce in kraje. Nihče več ga ne bi mogel poloviti nazaj v vrečo. Take strašne naloge mi ne smete naložiti!«

»Vidiš,« je ostro rekel sodnik. »Vse tvoje opravljive besede o sosedih so podobne perju. Ko jih izrečeš, je tako, kot bi perje trosila v veter. Lahko rečeš: "Besede vzamem nazaj", a tega ne moreš nikoli več storiti. Preden pripoveduješ sosedom o sosedih, se zmeraj vprašaj: ali je prav to, kar delam, ali ne bom s tem govorjenjem komu škodila? Ali ne bom komu povzročila težkih ur in dni?«

Žena je zakokala. Spoznala je, da ima modri sodnik prav. Vedela je, da druge naloge nihče ne bi mogel izpolniti. Vrnila se je domov in nikoli več ni pripovedovala polresnic ali izmišljotin o svojih sosedih.

Po prebrani pravljici se z učenci pogovorite. V pomoč so vam lahko naslednja vprašanja:

- ★ O čem je govorila pravljica?
- ★ Kaj je širila soseda po vasi?
- ★ Kaj je storil moder sodnik?
- ★ Kaj se je soseda opravljivka naučila iz svoje situacije?
- ★ Ali na internetu in spletnih družbenih omrežjih vidite veliko obrekovanja?
- ★ Spomnite se situacije, ko ste udeleženi v situaciji, kjer je bilo prisotno obrekovanje (bodisi neposredno bodisi kot opazovalec), in jo opišite.
- ★ Kakšne posledice je na vas pustilo obrekovanje (bodisi kot tarči obrekovanja bodisi kot tistemu, ki je obrekoval)?
- ★ Kako se počuti človek, ki je obrekovan?

Otrokom podamo navodila za ustvarjanje. Na list papirja ali blok list narišejo prizor iz pravljice, ki se jim je najbolj vtisnil v spomin.

Zatem vodja delavnice otrokom predstavi 5 Eksena korakov, kako preprečimo obrekovanje v vsakdanjem življenju.

Pet Eksena korakov, kako zaustavimo obrekovanje:

1. Da ne obrekujemo.
2. Da ne poslušamo tistega, ki obrekuje.
3. Da ustavimo sogovornika, ki obrekuje, tako da o osebi, o kateri govori, povemo nekaj lepega.
4. Da ustavimo sogovornika tako, da ga opozorimo, da vse, kar bo povedal o drugem, bo dejansko povedal o sebi.
5. Z izobraževanji o strpnosti in o odnosih.

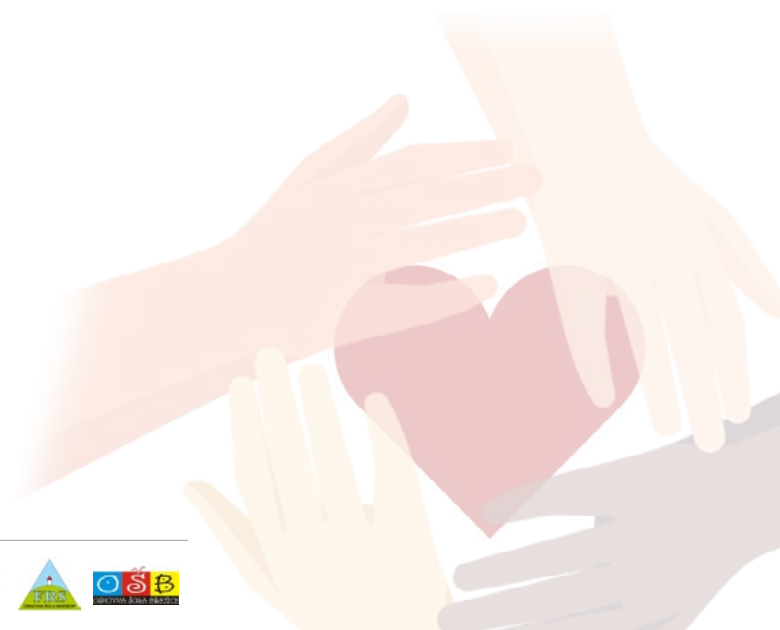
Zaključek

Z otroci se poglobimo v njihove situacije obrekovanja iz vsakodnevnega življenja.

V pomoč so nam lahko naslednja vprašanja:

- Učenci, ste bili tudi vi kdaj obrekovani?
- Opišite, kako je to izgledalo?
- Kako ste se takrat počutili?
- Ali ste tudi vi kdaj obrekovali? (Če želijo, lahko situacijo tudi opišejo.)

Učitelj vodi pogovor z otroki o tem, kaj so danes novega spoznali in kako bodo to uporabljali v svojem življenju. Skupaj se odločijo, da bodo vsak dan vlagali v lepše medvrstniške in druge odnose.

SEDMA DELAVNICA:

OTROKOVE PRAVICE, MNENJE, DEJSTVO, OBREKOVANJE?

Starost otrok: 6–12

Trajanje: 45–60 min

Število otrok: 4–28

Kratek opis

Delavnica Mnenje, dejstvo, obrekovanje? je namenjena ponovitvi vsega pridobljenega znanja v primeru izvedbe vseh šestih delavnic, predstavljenih v priročniku.

Dejavnost poteka v dveh delih. Prvi del poteka zunaj, kjer se otroci odločajo o vrsti posameznih pojmov. Skozi praktične primere razlikujejo med mnenjem, dejstvom, obrekovanjem in otrokovimi pravicami. Pri tem jih spodbujamo h kritičnemu mišljenju in ne iščemo strogo pravilnih odgovorov, temveč njihovo sposobnost utemeljevanja izbrane kategorije.

Drugi del dejavnosti poteka v notranjih prostorih/v razredu. Otroci ustvarijo plakate o posameznih tematskih sklopih: otrokove pravice, strpnost, informacije, mnenje ali dejstvo, obrekovanje. Spodbudimo jih k razmisleku o posamezni temi, ki so jo predhodno obravnavali.

Možen tematski sklop: 3.razred:
Spoznavanje okolja (Jaz in drugi, Med ljudmi)

Cilji–udeleženci:

- ✓ krepijo zavedanje, da vsak človek živi v določeni skupnosti in da nihče ne more živeti sam,
- ✓ spoznavajo sebe kot osebnosti,
- ✓ razumejo pomen dolžnosti in pravic,
- ✓ razlikujejo med pravico, mnenjem, dejstvom in obrekovanjem.

Metode dela:

- ★ razlaga in diskusija,
- ★ izmenjava mnenj in izkušenj,
- ★ pripovedovanje,
- ★ reševanje problemov,
- ★ voden pogovor,
- ★ razprava, samorefleksija.

Obliki dela: individualna, skupinska.

Pripomočki:

- ✎ A4 ali večji napisi: mnenje, dejstvo, obrekovanje, otrokove pravice,
- ✎ listki z zapisi trditve za v škatlico,
- ✎ plakati,
- ✎ pisala,
- ✎ [Delovni list 7.](#)

Uvod

Otrokom podamo navodila o današnjem načinu ponovitve pojmov: otrokove pravice, dejstvo, mnenje in obrekovanje. Povemo jim, da bo prvi del dejavnosti potekal zunaj na igrišču (ali v telovadnici), drugi del pa v razredu. Otroci se pripravijo za odhod na igrišče ali v telovadnico.

Osrednji del

Ko se zberemo zunaj, jim najprej razdelimo napise pojmov po prostoru, nato pa jim podamo navodila.

Navodila: V škatlici imamo listke s trditvami. Po prebrani trditvi razmislite, v katero skupino pojmov bi jo razvrstili. Vsak razmisli zase. Ko se odločite, se postavite k izbranim napisom. Ko se otroci razvrstijo, vodimo pogovor o tem, zakaj so se tako razvrstili.

V pomoč so vam lahko naslednja vprašanja:

- ➔ Zakaj si se odločil/-a, da je trditev ____ (mnenje/dejstvo/obrekovanje/otrokova pravica) ...?
- ➔ Kaj je značilno za pojem otrokove pravice/mnenje/dejstvo/obrekovanje?

Vsaka skupina otrok poda mnenje o svojih odločitvah. Pri tem jih spodbujamo, da svojo odločitev podkrepijo s pridobljenim teoretičnim znanjem. Po končanem prvem delu dejavnosti se vrnemo v razred.

V pomoč so vam lahko spodnji zapisi trditev, lahko pa pripravite tudi svoje.

OTROKOVE PRAVICE

Danes sem po šoli zelo utrujen in bi se mi prilegel počitek.

Če nam to ni všeč, nas drugi ne smejo klicati po vzdevku.

Vsi imamo pravico pripadati neki državi.

Vsi imamo pravico pripadati določeni religiji ali veri in tudi spremeniti svojo pripadnost, če tako želimo.

Vsi imamo pravico, da se sami odločamo, da mislimo, kar si želimo, da povemo, kar mislimo, in da podelimo svoje ideje z drugimi.

MNENJE

Kava je zelo okusna.

Všeč mi je koala.

Mikroskopiranje je zabavno.

Matematika je boljši predmet od slovenščine.

Fantje so boljši nogometaši od deklet.

DEJSTVO

Voda je brez okusa.

Dinozavri so izumrli.

Pes je žival.

Za preživetje potrebujemo hrano in pijačo.

Interneta pred 200 leti ni bilo.

OBREKOVANJE

Si slišala, kaj se govori po šoli? Da je Tim zaljubljen v Anico.

Ko sem bila včeraj na igrišču, mi je prišlo na uho, da ima Lara uši. To je sigurno zato, ker se doma ne umivajo.

Marija mi je povedala, da je Nežina mama noseča, vendar tega ne povej nikomur, ker je skrivnost.

Ne družijo se z Emo, ker sem slišal, da je njen atič v zaporu. Sigurno tudi ona krade.

Drugi del dejavnosti poteka v razredu.

Otroke razdelimo po skupinah (glede na število otrok v razredu). Razdelimo jim pojme in plakate. Vsaka skupina izbere vodjo, ki bo poročal o skupinskem delu. Skupina se osredotoči samo na en pojem (otrokove pravice, strpnost, mnenje ali dejstvo, informacije, obrekovanje), ki jim ga podamo.

Po zaključku dela naredimo evalvacijo skupinskega dela. Pri poročanju jim pomagamo s podvprašanji.

Zaključek

Otrokom podamo navodila za domače delo (povezava na datoteko) in skupaj z njimi ozavestimo napredek njihovega znanja. Skupaj se odločimo, da bomo vsak dan vlagali v naše odnose tako, da bomo vanje vnašali pridobljeno znanje na delavnicah.

»Vsako otrokovo destruktivno
vedenje je vedno samo
klic na pomoč!
Takrat otrok najbolj potrebuje
Sprejetje, Ljubezen
in pravilno vodenje.«
Izobraževalni center Eksena

Viri in literatura:

Deklaracija o načelih strpnosti: [slovenski prevod s spremnim besedilom]. (2015). Izobraževalni center Eksena, Xena.

Jelen, N., Pečnik, M., Pečnik, K., & Špetič, A. (2018). Deklaracija Stop obrekovanju: s pobudo za svetovni dan Stop obrekovanju (1. izd.). Izobraževalni center Eksena, Xena.

Kraljič, H. (2009). Dogodek v Mestnem logu. Morfem.

Pravljice za lahko noč: [14 najlepših pravljic za lahko noč] (pp. 1 CD (52 min, 42 sek)). (2011). Mediterranis.

Schneider, A., Keen, E., Witte, L., Gomes, R. in Rutai, Z. (ur.). (2020). Compasito: manual on human rights education for children. Directorate of Youth and Sport, Council of Europe.